

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри історії України і
методики викладання історії
протокол № 2 від 1 вересня
2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасні концепції історії України
Викладач (-і)	Великочий Володимир Степанович, доктор історичних наук, професор
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	volodymyr.velykochyy@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	нормативний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни
<p>Навчальний курс “Сучасні концепції історії України” розрахований на студентів закладів вищої освіти історичних спеціальностей, які мають освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра і навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки магістра.</p> <p>Курс побудований за вимогами Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).</p> <p>Навчальна дисципліна “Сучасні концепції історії України” призначена для підготовки магістрів 1 року навчання і розрахована на I-й семестр, зокрема передбачає 12 лекційних годин, 18 годин семінарських занять і 60 годин самостійної роботи.</p> <p>Курс складається із двох змістовних модулів</p> <p>1. Зародження сучасних концепцій історії України в час становлення національної історіографії (XVIII- межа XIX-XX ст).</p> <p>2. Сучасні концепції історії України радянської доби і в час новітньої незалежності (XX-перші десятиліття XXI ст). Кожен модуль містить по три лекції або по 6 годин і по 4 семінарських заняття (або по 8 годин відповідно). Предмет завершується підсумковою екзаменаційною письмовою роботою</p>
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
<p>Метою вивчення дисципліни є вивчення минулого історичної науки в Україні, опрацювання здобутків поколінь істориків.</p> <p>Змістовний поділ курсу хронологічно локалізується хронотопом XVIII–XXI ст. У західноєвропейській соціогуманітаристиці його пов’язують із культурною добою короткого XVIII, довгого XIX, переломного XX і постмодерного XXI ст.</p> <p>Навчальна дисципліна має розгалужені зв’язки та перехресні контексти вивчення з предметними сферами й матеріалом навчальних курсів із української історіографії, історіографії всесвітньої історії, методології історії, історії культури, історії України, нової і новітньої історії, передусім спрямований на поглиблення та систематизацію знань у межах окресленого історіографічного сегменту .</p> <p>Для опанування змісту навчальної дисципліни потрібно засвоїти й оперувати базовим компендіумом соціогуманітарних знань про найголовніші концептуалізації, домінуючі парадигми, стилі мислення, наукові напрями і школи, наукові стратегії,</p>

понятійний апарат та інструментарій з обсягу історіографії, соціокультурні конфігурації й інтелектуальні, культурні, пізнавальні й інші передумови, чинники та регіонально-просторові середовища функціонування історичної науки в Україні в контексті формування концепцій її історії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобуті знання, навички та алгоритми будуть затребувані для дальшого засвоєння й опанування освітньо-професійних програмам підготовки магістра 1 та 2 року навчання, передусім для підготовки історіографічних оглядів, окреслення методологічних і теоретичних аспектів дослідницьких стратегій і практик, а також коректного й адекватного вживання наукової термінології у рефератах, самостійних і конкурсних роботах, магістерських студіях.

Завданнями навчальної дисципліни «Історіографія історії України» є дослідити етапи, періодизацію історіографії в Україні, становлення української історіографії як науки наприкінці ХІХ – поч. ХХ ст., українську історичну науку радянської тоталітарної доби, досягнення українських істориків діаспори, вивчити сучасні історіографічні тенденції в Україні, перспективи вітчизняного історіописання, тенденції та закономірності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК 1 Здатність здобувати знання, самостійно шукаючи й опрацьовуючи інформацію, застосовувати їх у практичних ситуаціях діяти відповідально і свідомо на засадах усвідомлення цінностей громадянського суспільства; застосовувати знання в практичних ситуаціях.

- ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування інших щодо досягнення спільної мети, бути критичним і самокритичним.

- ЗК 5 Здатність генерувати нові ідеї, виявляти і розв'язувати проблеми у сфері професійної діяльності, приймати обґрунтовані рішення.

- ЗК 7 Здатність планувати й організовувати дослідження за прикладною тематикою (окремих практичних питань), узагальнювати отримані результати, оформлювати і презентувати власні наукові здобутки відповідно до чинних вимог.

Фахові компетентності:

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей 014 Середня освітаю

ФК 1 Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 6 Здатність до конструктивної та безпечної, рівноправної й особистісно зорієнтованої взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія)

ПК 1 Знати і розуміти закони наукового, соціального та професійного мислення, здатність практично послуговуватися методами історичного дослідження в національному, європейському та світовому контекстах.

ПК 2 Вміти визначати і застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів на засадах національно-культурної самоідентифікації, пошани до української національної культури, багатоманітності й мультикультурності в суспільстві; використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК 3 Здатність використовувати основи теорії і методології освіти в професійній діяльності, брати участь у дискусіях з історичних і педагогічних проблем, науковій комунікації.

ПК 4 Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.

ПК 7 Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення в науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах; здатність до планування освітнього процесу, оцінювання та аналізу результатів навчання учнів.

ПК 8 Виявляти знання і розуміння наукових основ певної тематичної області з історії і суміжних дисциплін, методології дослідження історичного процесу в національному, європейському та світовому контекстах, вміння моделювати їх у зміст навчання в закладах загальної середньої освіти.

ПК10 Здатність виявляти просторові рамки історико-культурних і релігієзнавчих процесів та явищ, формувати практичні навички застосування методології і методики регіональних досліджень у викладацькій та дослідницькій роботі.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей 014 “Середня освіта”

РН 1 Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН 9 Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН 11 Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

РН 12 Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

РН 13 Демонструє здатність діяти автономно і в команді.

РН 14 Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРН) 014 “Середня освіта (Історія)”

ПРН 1 Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії.

ПРН 2 Розуміти та інтерпретувати основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, аспекти теоретико-методологічного дискурсу усно історичних досліджень у просторі конструювання минулого.

ПРН 3 Характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів у контексті викладання історії в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 8 Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу, на прийняття рішень.

ПРН12 Здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму, виявляти самостійність і соціальну відповідальність,

патріотичні якості при виконанні функціональних обов’язків.

ПРН13 Здатність до практичного застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання, аналізувати результати власної діяльності та визнавати відповідальність за свої вчинки.

ПРН15 Здатність ідентифікувати пам'ятки культурно-духовної спадщини в Україні в європейському і світовому контексті, володіти практичними навичками, застосовуючи культурологічні та релігієзнавчі методи в педагогічній і дослідницькій роботі.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
1-й семестр	014 «Середня освіта (Історія)» ОР «Магістр»	1-й курс	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	семінари	самост. роб
Тема 1. Історіографія історії: предмет, завдання, структура і джерела вивчення курсу.	2	2	10
Тема 2. Концепція історії України в структурі романтичного напрямку української історіографії.	2	4	10
Тема 3. Народницький напрям в українській історіографії: концепції історії України.	2	4	10
Тема 4. Радянська історіографія про концепцію історії України: наратив, концепт, парадигма.	2	2	10
Тема 5. Українська пострадянська історіографія: на шляху до національного наративу.	2	4	10
Тема 6. Українська історіографія сьогодення: на шляху до себе (поліфонія концептів в рамках національного наративу).	2	2	10

		ЗАГ:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі екзамену. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 20 балів), балу за контрольну роботу (максимально 20 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 10 балів) та в сукупності становить максимальну 100 балів.</p>				
Вимоги до письмової роботи	<p>Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з дисципліни.</p> <p>Контрольна робота включає: 20 тестових питань (по 1 балу за кожне питання).</p>				
Семінарські заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.</p> <p>Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>				
Самостійна робота та індивідуаль-не	<p>Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з</p>				

завдання	науковою літературою та джерелами. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю. Індивідуальне завдання – написання есе на запропоновану тему.
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач (ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт, набору 25 і більше балів.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі екзамену – письмова. Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Для того, щоб одержати допуск, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 25 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 20 балів), балу за контрольну роботу (максимально 20 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 10 балів) та балу за іспит (50 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів. Форма здачі іспиту письмова.
<p style="text-align: center;">7. Політика навчальної дисципліни</p> <p>Письмові роботи: Контрольна письмова робота має бути виконана на 10 семінарському занятті.</p> <p>Академічна доброчесність: Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/</p> <p>У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи.</p> <p>Відвідування занять: Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов’язковою умовою. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.</p> <p>Політика курсу передбачає передачу усіх невиконаних завдань в силу запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 14.00 год. – 15.00 год.</p> <p>Пропущене заняття здобувач може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо. Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.</p> <p>Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p>	
<p style="text-align: center;">8. Рекомендована література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар В. Сучасна українська історіографія: підсумки і виклики. Історіографічні дослідження в Україні. 2014. Вип. 25. 2. Великочий, В. С. Українська історіографія суспільно-політичних процесів у Галичині 1914-1919 рр. Ів.-Франківськ .2009. 812 с. 	

3. Історіографічна класика. Антологія української історичної думки XIX–XX ст. / Відп. ред. і авт. вступ. слова В. Смолій; авт. супровідних статей, укладач приміток, коментарів, покажчиків і бібліографії О. Ясь. Київ: НАН України. Ін-т історії України, 2020. 600 с.
4. Калакура Я. С. Українська історіографія: Курс лекцій. Київ, 2004. 495 с.
5. Колесник І. І. Українська історіографія (XVIII – початок XX століття). Київ: Генеза, 2000. 256 с.
6. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ, 2013. 566 с.
7. Коцур В. П., Коцур А. П. Історіографія історії України. Чернівці, 1999. 520 с.
8. Потульницький В. А. Україна і всесвітня історія. Історіографія світової та української історії XVII–XX століть. Київ: Либідь, 2002. 480 с.
9. Ясь О. Багатоликий Микола Костомаров. Київ Либідь, 2018. 304 с.
10. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX — 80-ті роки XX ст.): Монографія: У 2 ч. / за ред. В. А. Смолія. К.: НАН України. Ін-т історії України, 2014.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАН України <https://history.org.ua/>
2. Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

Викладач доктор історичних наук, професор, декан факультету туризму Великочий В.С.